

Monitor ZZP'ers Bouw

2015, eerste halfjaar

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Monitor ZP'ers bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

April 2016

Monitor ZZP'ers bouw

2015, eerste halfjaar

drs. F.J. Jansen

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
1 Conclusies op hoofdlijnen	9
2 Ontwikkeling aantal zzp'ers	11
3 Totaal bouwnijverheid	13
3.1 Gewerkte uren per week	13
3.2 Gewerkte weken	14
3.3 Uurtarieven	14
3.4 Omzet en bruto inkomen	15
3.5 Orderportefeuille	16
3.6 Belemmeringen en toekomstplannen	17
4 Algemene bouw	19
4.1 Gewerkte uren per week	19
4.2 Gewerkte weken	20
4.3 Uurtarieven	20
4.4 Omzet en bruto inkomen	21
4.5 Orderportefeuille	22
4.6 Belemmeringen en toekomstplannen	22
5 Gespecialiseerde bouw	25
5.1 Gewerkt uren per week	25
5.2 Gewerkte weken eerste halfjaar	26
5.3 Uurtarieven	26
5.4 Omzet en bruto inkomen	27
5.5 Orderportefeuille	27
5.6 Belemmeringen en toekomstplannen	28
6 Grond-, water- en wegenbouw	29
6.1 Gewerkte uren per week	29
6.2 Gewerkte weken eerste halfjaar	30
6.3 Uurtarieven	30
6.4 Omzet en bruto inkomen	31
6.5 Orderportefeuille	32
6.6 Belemmeringen en toekomstplannen	32
Overzicht van populatie, steekproef en respons	35
Begrippenlijst	37
EIB-publicaties	39

Woord vooraf

De monitor ZZP'ers Bouw is de derde rapportage van een halfjaarlijkse conjunctuurmeting onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) werkzaam in de bouw. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Programmaraad Bouwnijverheid, een samenwerkingsplatform van werkgevers- en werknemersorganisaties betrokken bij de CAO Bouwnijverheid. Deze meting is verricht in november 2015 en betreft vragen over de ontwikkelingen in het eerste halfjaar van 2015.

De laatste decennia is het aantal personen dat als zelfstandige zonder personeel in de bouw actief is sterk toegenomen. Afhankelijk van de toegepaste definitie gaat het om een groep van circa 100.000 ondernemingen zonder personeel die inmiddels een belangrijke schakel vormen in het productieproces van de bouw. Het conjunctuuronderzoek schetst een beeld van de sociaal-economische positie van de zzp'ers aan de hand van kenmerken, die in de tijd kunnen worden gevolgd.

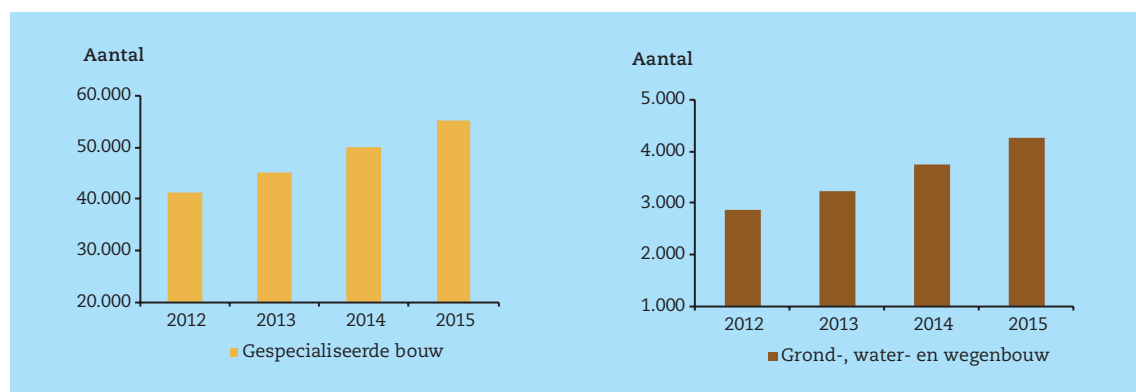
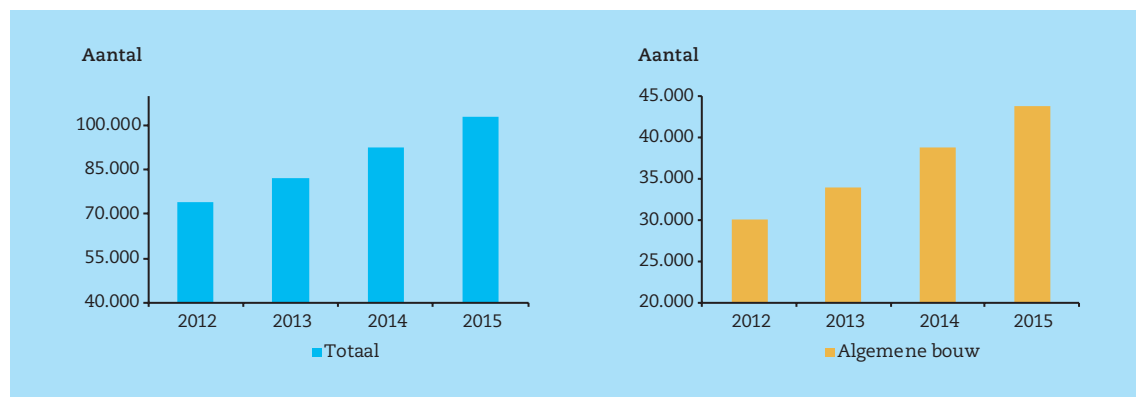
1 Conclusies op hoofdlijnen

- In 2015 stonden in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in Nederland gemiddeld 103.000 personen ingeschreven, die zonder personeel (zzp'er) werkzaam zijn in de bouw en bouwinstallatie. De populatie waaruit voor de monitor de steekproef is getrokken bestond uit 77.000 eenmansbedrijven die bij hun inschrijving geen bezwaar tegen mailing hadden aangetekend.
- Ruim de helft hiervan (56%) wordt tot de gespecialiseerde bouw gerekend. Een beperkt aantal zzp'ers is werkzaam in de grond-, water- en wegenbouw (4%). De overigen zijn werkzaam in de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw (40%).
- Onderhoud (inclusief herstel en verbouw) aan woningen en gebouwen is goed voor zo'n 74% van de omzet van zzp'ers werkzaam in de algemene b&u en voor 69% van de omzet van gespecialiseerde zzp'ers. Woningen zijn hierbinnen het belangrijkste deelsegment. Ook voor zzp'ers werkzaam in de gww is onderhoud aan infrastructurele werken met 47% een belangrijke bron van omzet.
- Het eerste halfjaar van 2015 laat in vergelijking met het eerste halfjaar van 2014 voor zzp'ers in de algemene b&u en in de gespecialiseerde bouw een verbetering van de marktsituatie zien. Voor zzp'ers in de gww is deze verbetering (nog) niet zichtbaar.
- Het aantal betaalde werkuren per week steeg van gemiddeld 37 naar 38 uur. De toename was met twee uur per week het grootst in de algemene b&u. Zzp'ers in de gww kregen te maken met een daling van het aantal gewerkte uren van gemiddeld 41 naar 39 uur.
- Ook in de berekende uurtarieven trad een verbetering op. De tarieven stegen van gemiddeld € 36,70 naar € 39,60. Ook hier was de stijging het grootst in de algemene b&u (+11,5%). In de gww daalden de tarieven van zzp'ers met gemiddeld 1,2%. De hoogste in rekening gebrachte tarieven waren in het eerste halfjaar van 2015 te vinden bij zzp'ers in de gespecialiseerde bouw (gemiddeld € 43,30) en de laagste (gemiddeld € 32,30) in de gww.
- De omzetten van de zzp'ers ontwikkelden zich in het eerste halfjaar van 2015 positief ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014. Gemiddeld genomen was er sprake van bescheiden groei (+1,9%), waar in de jaren daarvoor de omzetten nog krompen. Ook hier is de ontwikkeling van jaar op jaar het gunstigst bij zzp'ers in de algemene bouw (een omzetgroei van 2,6%). Bij de gespecialiseerde zzp'ers steeg de omzet met gemiddeld 1,6%. In de gww bleven omzetten vrijwel ongewijzigd.
- Het berekende bruto inkomen van zzp'ers kwam over het eerste halfjaar van 2015 uit op € 34.300. Gemiddeld genomen waren de bruto inkomens het hoogst in de gespecialiseerde bouw (€ 36.700) en het laagst in de gww (€ 33.200).
- Een ander signaal van verbetering is de stijging van de werkvoorraad waarvan in het eerste halfjaar van 2015 ten opzichte van een jaar terug sprake was. De hoeveelheid werk in portefeuille bedroeg aan het einde van het eerste halfjaar van 2015 gemiddeld 12 weken; twee weken meer dan een jaar terug. Vooral in de algemene bouw was de verbetering sterk: van 9 naar 13 weken. Bij de gespecialiseerde zzp'ers bleven de orderportefeuilles ongewijzigd (gemiddeld 13 weken). In de gww trad een kleine daling op: van 14 naar 13 weken.
- Veel zzp'ers ervaren geen wezenlijke belemmeringen in de uitoefening van hun bedrijf. In het eerste halfjaar van 2015 zei 67% van de zzp'ers geen problemen te hebben. Dit percentage is nog iets toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014 (65%). Van de zzp'ers die zeiden wel gehinderd te worden (33% van het totaal) blijft concurrentie van buitenlandse zzp'ers hindernis nummer één. Verder hebben zzp'ers nog betrekkelijk veel last van klanten die niet op tijd betalen, van administratieve lasten en van een gebrek aan werk.

- In het eerste halfjaar van 2015 was het overgrote deel van de zzp'ers (73%) van plan het bedrijf full time voort te zetten. In het eerste half jaar van 2014 was eveneens een meerderheid dit van plan, maar bleek toen wel iets kleiner (67%) dan een jaar later.

2 Ontwikkeling aantal zzp'ers

In 2015 stonden gemiddeld 103.000 zzp'ers ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel als ondernemer in de bouw¹. Ten opzichte van 2014 waren dit er 11% meer. Iets meer dan de helft (54%) voert gespecialiseerde werkzaamheden uit, variërend van sloop en grondverzet tot stukadoors, schilderen, bouwtimmeren, metselen, ijzervlechten en installatiewerk (elektrotechniek, sanitair, gawalo). Tweeënveertig procent is werkzaam in de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en projectontwikkeling. De overige 4% is werkzaam in de grond-, water- en wegebouw, voornamelijk als stratenmaker en kabel- en buizenlegger.

¹ Voor de monitor is een steekproef van 10.000 zzp'ers getrokken uit een populatie van 77.000 i.p.v. 103.000. De reden is dat zo'n 26.000 zzp'ers bij hun inschrijving in het Handelsregister hebben aangegeven geen mailing te willen ontvangen. De groep van 77.000 die hier tegen geen bezwaar heeft wijkt overigens qua samenstelling naar activiteit niet af van de totale populatie van 103.000.

Het aantal zzp'ers in de bouw

In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van het aantal zelfstandigen in de bouw volgens diverse bronnen.

Tabel 2.1 Aantal zelfstandigen in de bouw naar diverse bronnen¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal bedrijven met 1 werkzame persoon, bron: CBS ²	104.125	108.665	110.300	112.910	118.405	125.410
Aantal zzp'ers ³ , bron: CBS ⁴	92.000	94.600	96.600	97.200	.	.
Aantal eenmans-zaken, bron: Kamer van Koophandel	62.575	69.734	77.034	85.805	97.665	112.019

1 Per 1 januari

2 CBS, bedrijvendemografie

3 Zelfstandigen zonder personeel, exclusief directeuren groot aandeelhouders

4 CBS, zelfstandigen; inkomen, persoonskenmerken, bedrijfstak

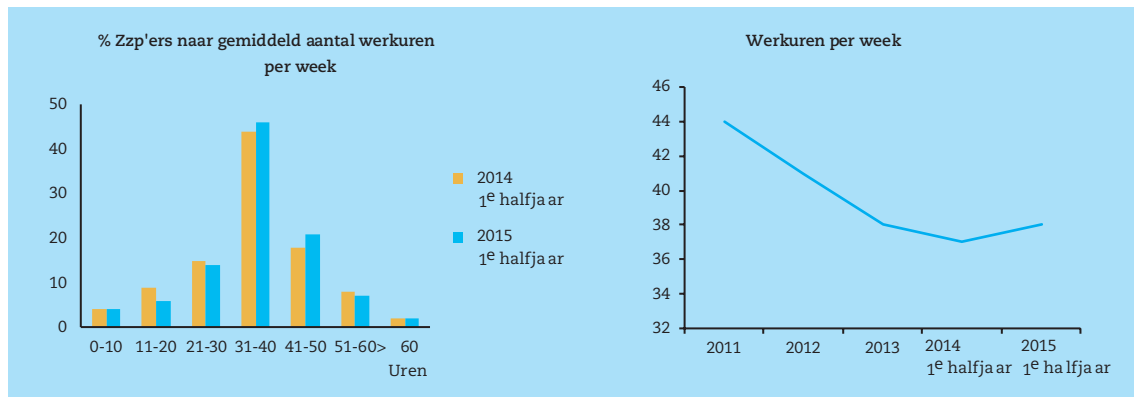
Bron: EIB

3 Totaal bouwnijverheid

3.1 Gewerkte uren per week

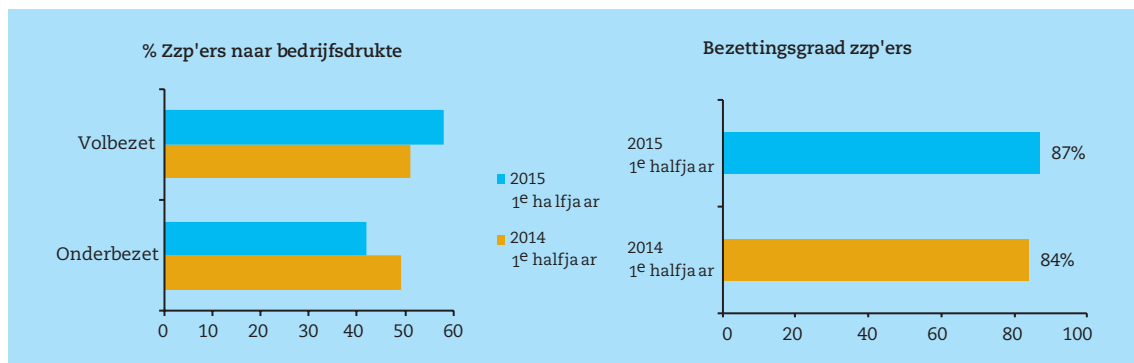
Stijging aantal gewerkte uren

In de eerste helft van 2015 werkten zzp'ers gemiddeld 38 uur in de week. Vergeleken met het eerste halfjaar van 2014 is dit een stijging met 1 uur. Met deze stijging is voor het eerst sinds langere tijd ook weer sprake van een langere werkweek voor zzp'ers. Een groot deel van de zzp'ers (46%) werkte in het eerste halfjaar tussen 31 en 40 uur in de week.

Hogere bezettingsgraad

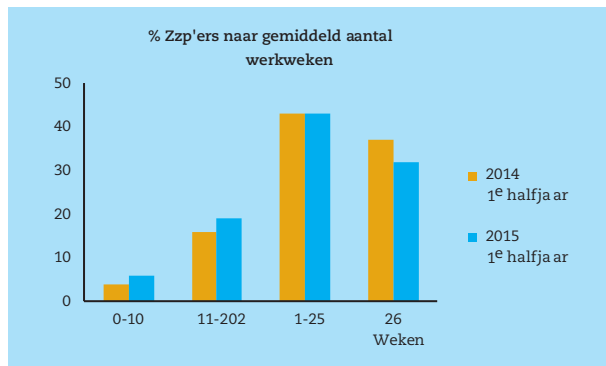
Ruim de helft (58%) van het aantal zzp'ers zei in de eerste helft van 2015 volledig bezet te zijn. Dit is een stijging ten opzichte van dezelfde periode in 2014 toen dit voor 51% van de zzp'ers het geval was. Omgekeerd daalde naar verhouding het aantal onderbezette zzp'ers. De gemiddelde bezettingsgraad (feitelijk aantal gewerkte uren in een week ten opzichte van een volledig bezette werkweek) steeg van 84% in het eerste halfjaar van 2014 tot 87% in het eerste halfjaar van 2015.

3.2 Gewerkte weken

Aantal gewerkte weken tamelijk stabiel

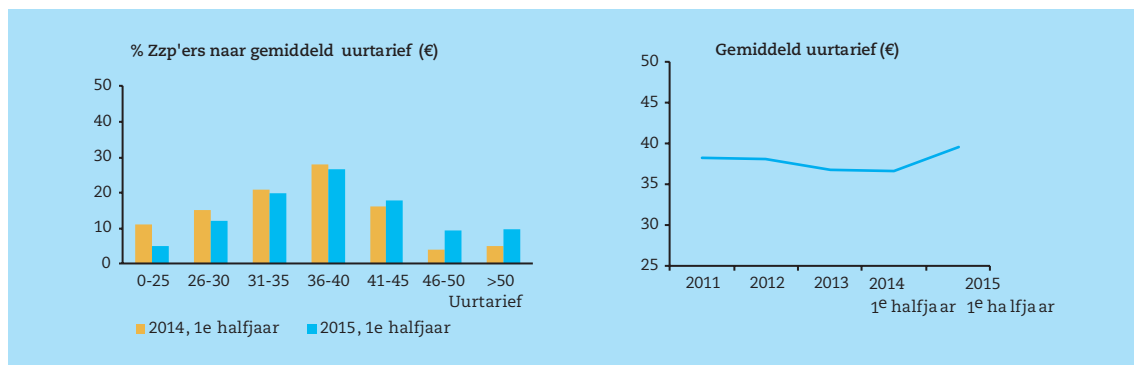
In de eerste helft van 2015 kon een zzp'er maximaal 26 weken werken. Veel zzp'ers (43%) werkten tussen 20 en 26 weken. Dit was ook het jaar daarvoor het geval. Verder blijken ook veel zzp'ers (32%) het maximum aantal weken in een halfjaar te werken. In de eerste helft van 2015 waren dit er naar verhouding wel iets minder dan in het jaar daarvoor. Gemiddeld genomen werkten zzp'ers in de eerste helft van 2015 22 weken.

3.3 Uurtarieven

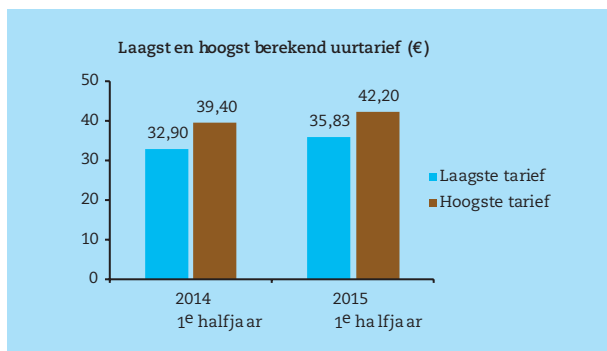
Hogere uurtarieven

In het eerste halfjaar van 2015 lag het gemiddelde uurtarief dat zzp'ers hun klanten in rekening brachten op € 39,60. Vergeleken met het eerste halfjaar van 2014 zijn de tarieven met gemiddeld € 2,90 gestegen. Deze stijging volgt op een aantal jaren waarin de tarieven door de crisis onder druk stonden. Sinds 2014 is de marktsituatie zich aan het verbeteren. Er bestaat een vrij grote variatie in de hoogte van de tarieven. De meeste zzp'ers (64%) brengen tarieven in rekening tussen gemiddeld € 30 en € 45 per uur.

Laagste en hoogste tarieven gestegen

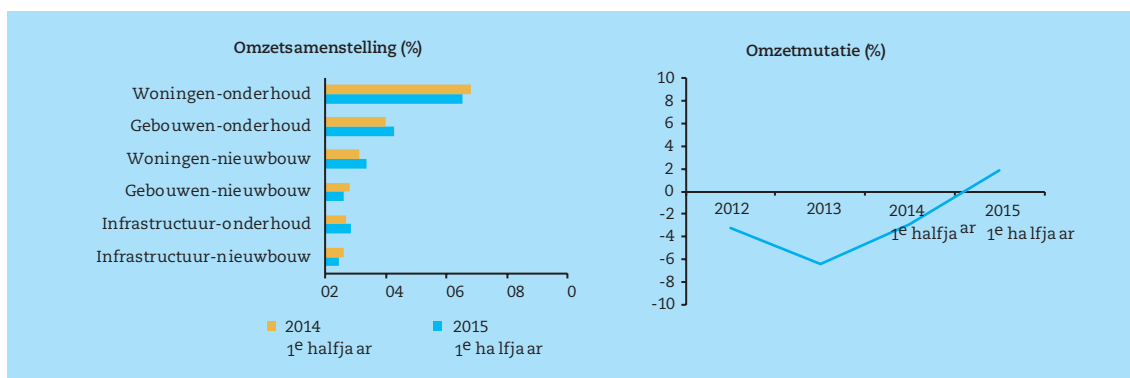
Veel zzp'ers werken niet met één, maar meer dan één tarief. Dit is onder andere afhankelijk van de aard van opdracht en van de klant. Het laagste uurtarief dat zzp'ers in de eerste helft van 2015 in rekening brachten bedroeg gemiddeld € 35,80 en het hoogste € 42,20. Zowel de laagste als de hoogste in rekening gebrachte tarieven zijn toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014. Verder is ook het verschil tussen de laagste en hoogste tarieven kleiner geworden.

3.4 Omzet en bruto inkomen

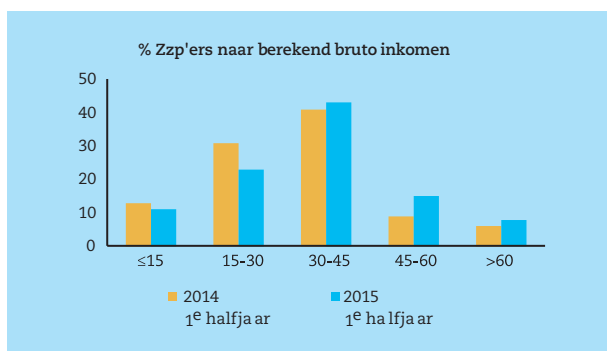
Omzet stijgt weer

Na enkele jaren van krimp nam de omzet van zzp'ers in het eerste halfjaar van 2015 met 1,9% toe ten opzichte van het eerste halfjaar in 2014. Toen daalde de omzet nog met 2,9% ten opzichte van dezelfde periode in 2013. Onderhoud aan woningen (inclusief herstel en verbouw) is voor veel zzp'ers een belangrijke bron van omzet. In het eerste halfjaar van 2015 goed voor ruim 45% van de totale omzet van zzp'ers. Wel is het omzetaandeel iets gedaald ten opzichte van dat in het eerste halfjaar in 2014. Daartegenover stond een groei van het omzetaandeel uit gebouwenonderhoud en woningniewbouw.

Bruto inkomen gestegen

In de eerste helft van 2015 nam het berekende bruto halfjaarlijkse inkomen van zzp'ers toe ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014. Het bruto halfjaarlijkse inkomen is berekend op basis van het aantal gewerkte uren, weken en uurtarieven. Het bruto inkomen kwam in de eerste helft van 2015 uit op € 34.300 tegen € 32.200 in het eerste halfjaar van 2014. Voor de meeste zzp'ers lag het bruto inkomen in de eerste helft van 2015 (arbeidsinkomen inclusief overhead, exclusief inkoop) tussen € 15.000 en € 45.000. Vergeleken met een jaar terug is een lichte verschuiving opgetreden naar de hogere inkomensklassen.

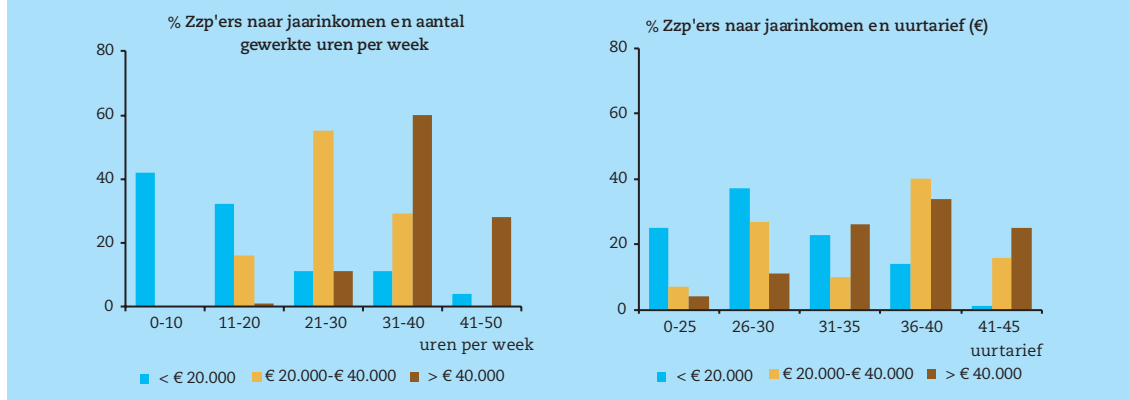

De karakteristieken van de zzp'ers naar bruto jaarinkomen

Het bruto jaarinkomen is berekend op basis van het opgegeven aantal weken, uren per week en het gemiddeld uurtarief in de eerste helft van 2015 en is vervolgens op jaarbasis gebracht. Ruim 80% van de zzp'ers heeft een bruto jaarinkomen dat boven € 40.000 ligt. Het uurtarief bevat vaak een vergoeding voor overheadkosten, waardoor het inkomen wordt overschat. Het merendeel van deze zzp'ers draait een werkweek van tussen de 30 en 50 uur en kent een brede spreiding in het gemiddelde uurtarief (zie onderstaande figuren).

Circa 10% van de zzp'ers heeft een bruto jaarinkomen dat tussen € 20.000 (het minimum inkomen) en € 40.000 ligt. Deze zelfstandigen zijn ook de hele periode actief, maar werken wel minder uren per week (overwegend tussen 20 en 30 uur). Ook deze groep kent een brede spreiding van de uurtarieven, maar deze liggen gemiddeld wel lager dan de groep met een bruto jaarinkomen van meer dan € 40.000.

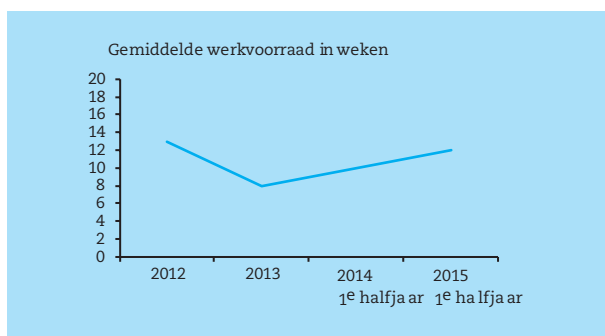
De groep zzp'ers met een jaarinkomen lager dan het minimum inkomen van € 20.000 is met 9% beperkt in omvang. Gelet op het zeer beperkte aantal gewerkte uren per week lijkt deze groep zich niet op de bouw als hoofdactiviteit te richten. Het is ook deze groep die vooral lage uurtarieven aanbiedt. Naar landsdeel zijn er geen grote verschillen.

3.5 Orderportefeuille

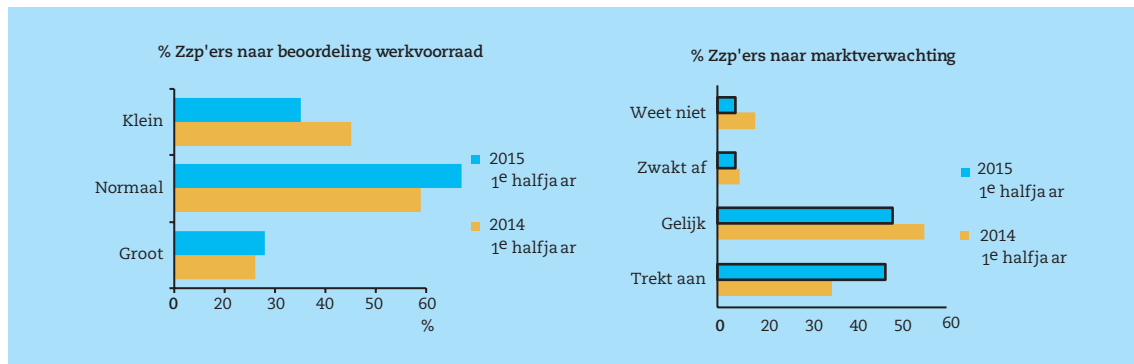
Werkvoorraad toegenomen

De gemiddelde werkvoorraad van een zzp'er bedroeg aan het einde van het eerste halfjaar in 2015 12 weken. Vergeleken met hetzelfde moment in 2014 is dit een toename met twee weken.

Zzp'ers positiever over werkvoorraad en marktvooruitzichten

Wanneer het eerste halfjaar van 2015 wordt vergeleken met het eerste halfjaar van 2014 blijkt een verbetering op te zijn opgetreden in de beoordeling van zzp'ers van de werkvoorraad en de marktvooruitzichten. Er zijn naar verhouding minder zzp'ers die de werkvoorraad klein vinden. Er is wat dit betreft een verschuiving plaatsgevonden van 'normaal' en 'groot'. Een zelfde beweging is zichtbaar in de marktverwachtingen. Meer zzp'ers verwachten dat de vraag zal aantrekken en minder zzp'ers voorzien een onveranderde of afzwakkende vraag. Ook zijn naar verhouding minder zzp'ers onzeker over de marktvooruitzichten.

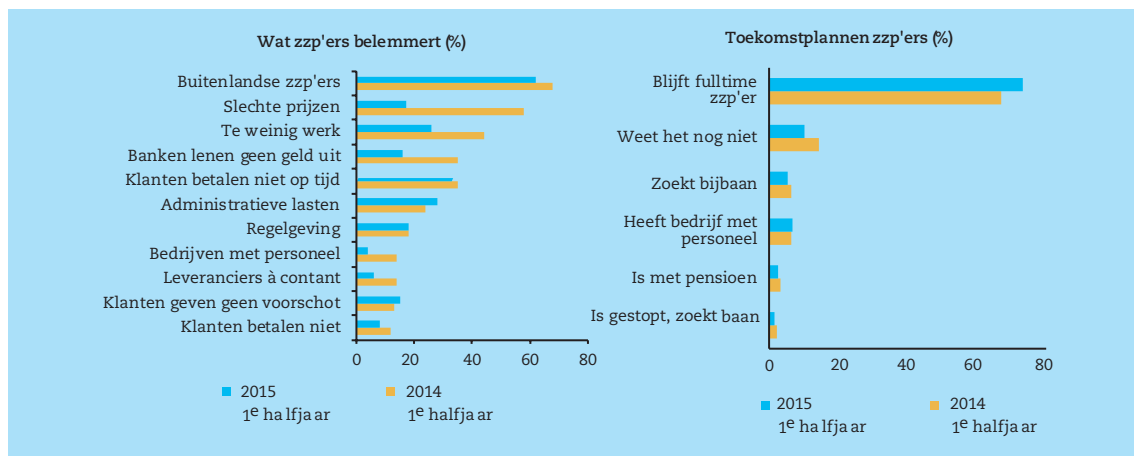

3.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Een minderheid van de zzp'ers ondervindt belemmeringen

Ongeveer één op iedere drie zzp'ers ondervindt belemmeringen bij de uitoefening van zijn bedrijf. In de eerste helft van 2015 was dit niet anders in dezelfde periode van 2014. Concurrentie van goedkope buitenlandse zzp'ers blijft pijnpunt nummer één. Wel is dit pijnpunt in de eerste helft van 2015 wat minder vaak naar voren gebracht dan een jaar terug. Dit geldt zeker voor slechte marktprijzen dat nu veel minder vaak als belemmering naar voren is gebracht dan vorig jaar omstreeks dezelfde tijd. Klanten die niet op tijd betalen en administratieve lasten zijn, naar verhouding, belangrijker geworden.

Verreweg de meeste zzp'ers (73%) zijn van plan hun activiteiten fulltime voort te zetten. Deze fractie is ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014 toegenomen. Ook de onzekerheid over wat in de komende tijd te gaan doen is bij minder zzp'ers aanwezig. Slechts weinig zzp'ers overwegen te stoppen of een bijbaan te zoeken.

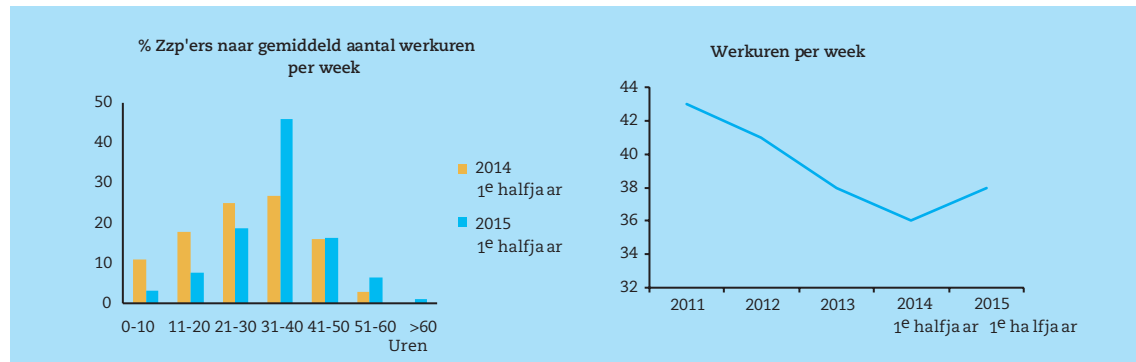

4 Algemene bouw

4.1 Gewerkte uren per week

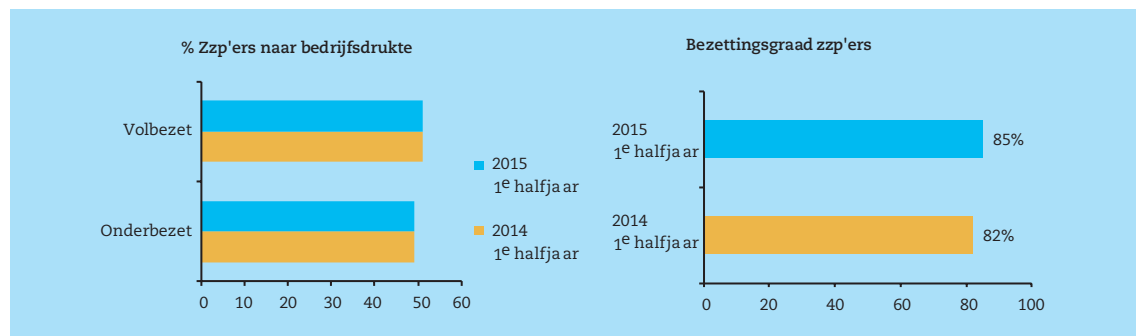
Groei aantal gewerkte uren

Zzp'ers werkzaam in de algemene bouw (b&u-niet gespecialiseerd) zagen in het eerste halfjaar van 2015 de werkweek qua aantal gewerkte uren groeien ten opzicht van de eerste helft van 2014. De werkweek telde in de eerste zes maanden van 2015 gemiddeld 38 werkuren tegen 36 in 2014. Iets minder dan de helft (46%) van aantal zzp'ers werkte in het eerste halfjaar van 2015 tussen 30 en 40 uur per week. In 2014 ging het om 27% van de zzp'ers.

Lichte stijging bezettingsgraad

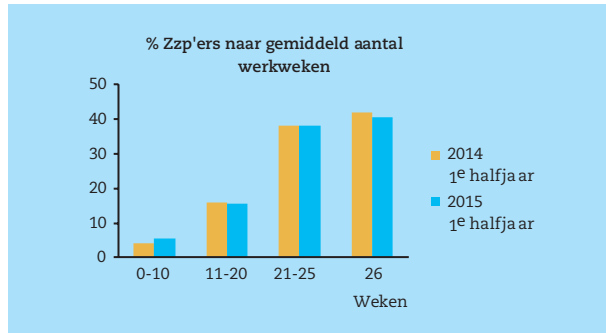
Het aantal zzp'ers in de algemene bouw dat in de eerste helft van 2015 een volledig bezette werkweek kende is naar verhouding precies even groot als het aantal zzp'ers waarvoor dit (nog) niet het geval was. Ook een jaar geleden was van een dergelijk evenwicht al sprake. De bezettingsgraad (het werkelijke aantal gewerkte uren per week ten opzichte van wat mogelijk was geweest bij volledige bezetting) is echter in de eerste zes maanden van 2015 licht gestegen (85%) ten opzichte van dezelfde periode in 2014 (82%).

4.2 Gewerkte weken

Weinig verschil in aantal gewerkte weken

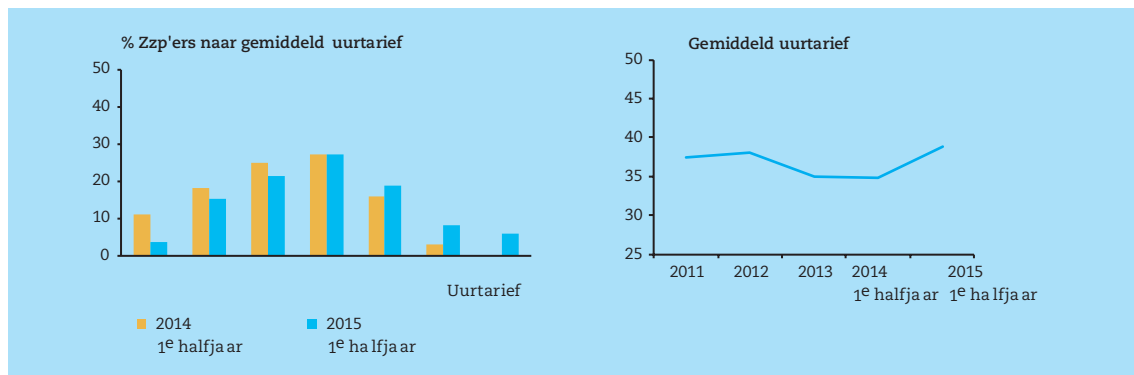
Zzp'ers in de algemene bouw werkten in het eerste halfjaar gemiddeld 22 van de 26 beschikbare weken. Een jaar terug ging het om 23 weken. Zo'n 40% van de zzp'ers was gedurende alle 26 weken werkzaam. Voor zo'n 38% gold een werkperiode van tussen 20 en 26 weken.

4.3 Uurtarieven

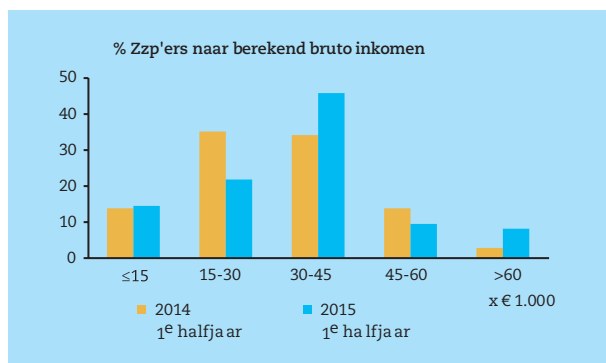
Stijging uurtarieven

In het eerste halfjaar van 2015 bedroeg het uurtarief van zzp'ers in de algemene bouw gemiddeld € 38,80. Dit is een stijging van € 4 ten opzicht van het gemiddeld uurtarief in 2014, in dezelfde periode. In beide perioden berekende zo'n 27% van de zzp'ers een tarief dat lag tussen € 35 en € 40. Het aantal zzp'ers uit een lagere tariefklasse is echter gedaald. Het aantal uit een hogere tariefklasse is, naar verhouding, toegenomen.

Ook stijging van laagste en hoogste berekende uurtarieven

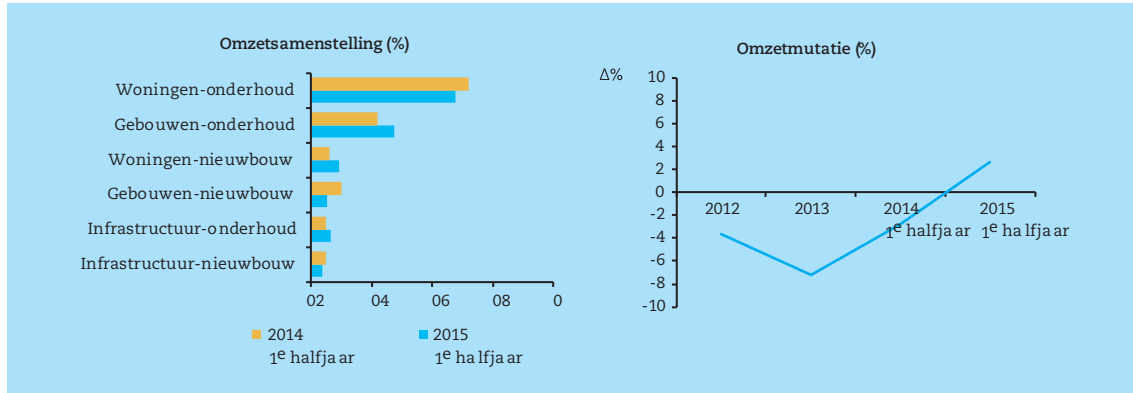
Het hoogste uurtarief dat zzp'ers in de algemene bouw hun klanten berekenden kwam in de eerste helft van 2015 uit op gemiddeld € 41,00; € 1,50 meer dan een jaar terug. Ook de laagste tarieven stegen: van gemiddeld € 31,20 tot € 34,80. Het verschil tussen laagste en hoogste in rekening gebrachte tarieven is kleiner geworden.

4.4 Omzet en bruto inkomen

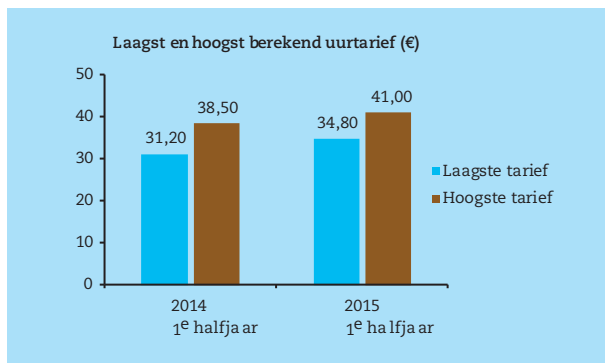
Omzetstijging

Na jaren van lagere omzetten was de ontwikkeling voor zzp'ers in de algemene bouw in de eerste helft van 2015 weer positief. Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014 groeide de omzet met gemiddeld 2,6%. Het grootste deel van de omzet is afkomstig uit woningonderhoud (48%). Omzet uit gebouwenonderhoud en uit woningniewbouw is in de eerste helft van 2015 naar verhouding iets toegenomen en uit woningonderhoud iets gedaald.

Bruto inkomen gestegen

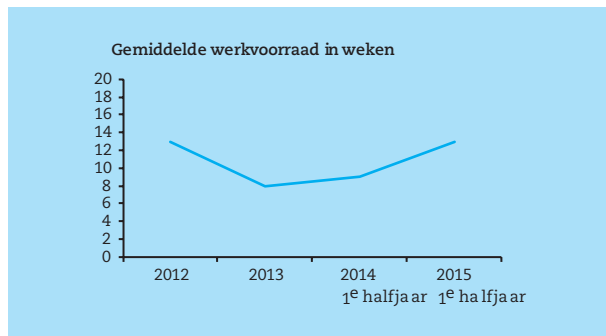
In het eerste halfjaar van 2015 bedroeg het berekende bruto halfjaarlijkse inkomen van zzp'ers in de algemene bouw gemiddeld € 32.600. In het eerste halfjaar lag het berekende bruto inkomen nog op € 30.100. Het berekende bruto inkomen is de resultante van het gemiddeld aantal gewerkte uren en het gemiddelde uurtarief. Naar verhouding bevinden zich nu meer zzp'ers in de inkomensklasse € 30.000 tot € 45.000 en minder in de klasse net daaronder.

4.5 Orderportefeuille

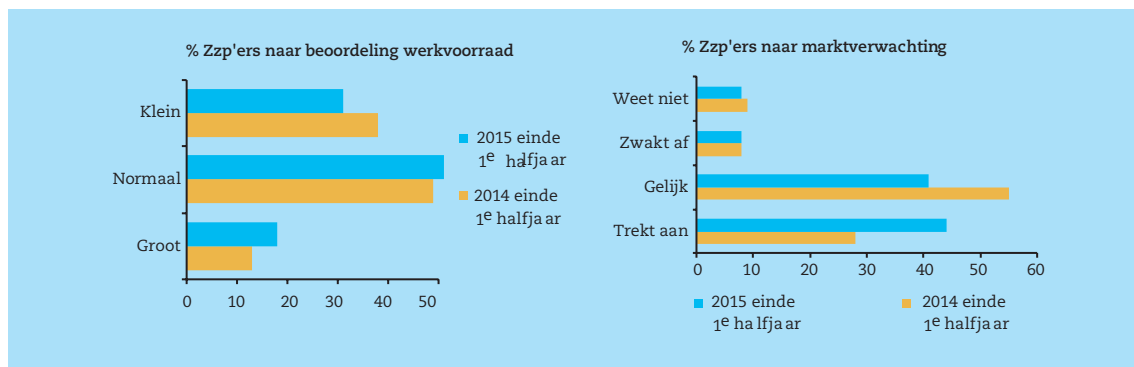
Werkvoorraad groeit

Aan het einde van het eerste halfjaar van 2015 bedroeg de werkvoorraad van zzp'ers in de algemene bouw gemiddeld 13 weken. Ten opzichte van hetzelfde moment in 2014 groeide de werkvoorraad met gemiddeld vier weken. Het aantal zzp'ers in de algemene bouw dat in de eerste helft van 2015 de werkvoorraad ten opzichte van dezelfde periode in 2014 zag dalen, is met 36% iets kleiner dan een jaar daarvoor (37%). Daartegenover staat een groei van het aantal zzp'ers dat in de betreffende perioden de werkvoorraad zag stijgen: 32% in de eerste helft van 2015 tegen 29% de eerste helft van 2014.

Zzp'ers positiever gestemd

In de algemene bouw beoordeelden zzp'ers aan het einde van het eerste halfjaar van 2015 de werkvoorraad gunstiger dan een jaar geleden. Het aantal zzp'ers dat de werkvoorraad groot noemde is naar verhouding toegenomen. Daartegenover staat een daling van het aantal zzp'ers dat de werkvoorraad als klein ervaarde. Deze gunstige omslag zien we ook terug bij de marktverwachtingen. Aan het einde van de eerste zes maanden van 2015 zag 45% van de zzp'ers de marktvraag weer aantrekken. Een jaar terug ging het nog maar om 28% van de zzp'ers die deze mening waren toegedaan.

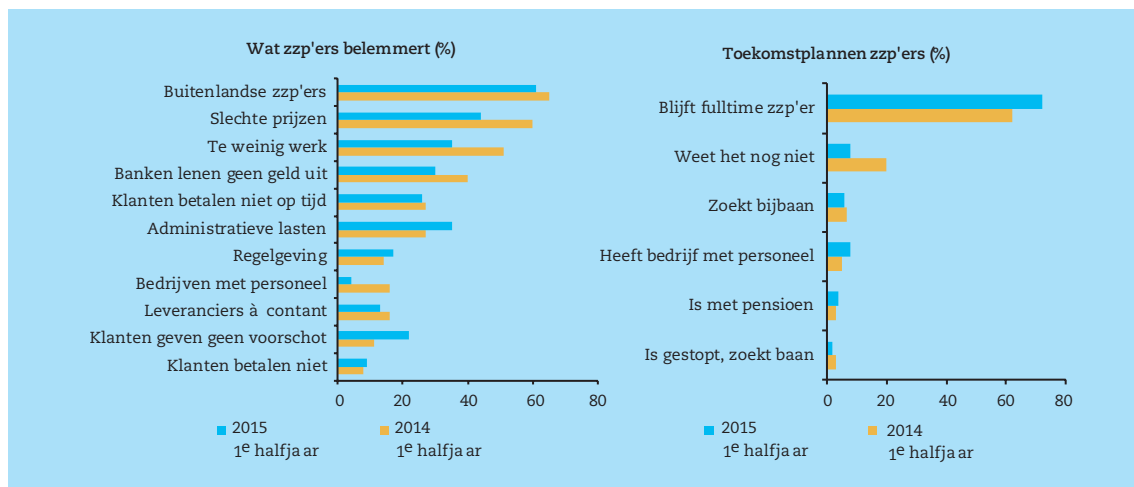

4.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Buitenlandse zzp'ers en slechte prijzen blijven belangrijkste belemmeringen

Concurrentie van buitenlandse zzp'ers en slechte prijzen in de markt waren ook in het eerste halfjaar van 2015 de belangrijkste belemmeringen voor zzp'ers in de algemene bouw. Het gaat echter wel om een minderheid van de zzp'ers. De meesten (73%) zeggen in hun bedrijfsvoering niet noemenswaardig te worden gehinderd door enige belemmering dan ook. Verder blijkt dat de belangrijkste twee belemmeringen in de eerste helft van 2015 wat minder vaak naar voren zijn gebracht dan een jaar terug. Dit geldt vooral voor de slechte prijzen. Aan de andere kant zijn administratieve lasten en klanten, die geen voorschot willen geven, als knelpunt belangrijker geworden.

Herstel in het vertrouwen in de markt blijkt ook uit een toegenomen percentage zzp'ers dat van plan is het bedrijf fulltime voort te zetten. Het gaat hier sowieso om een grote meerderheid van de zzp'ers (72%).

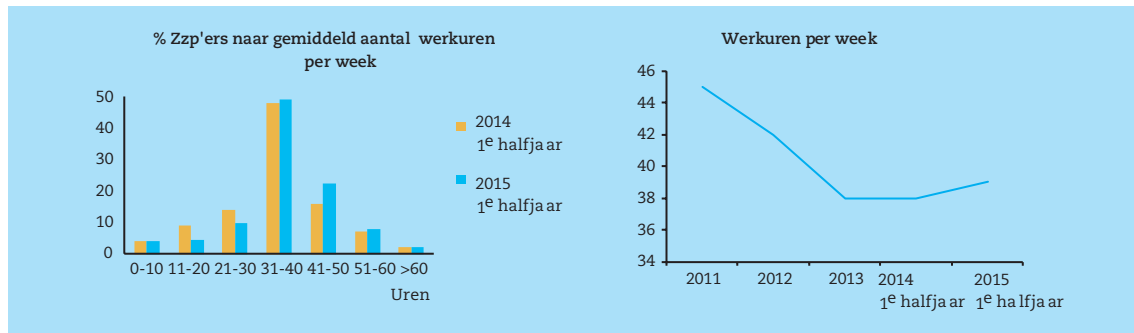

5 Gespecialiseerde bouw

5.1 Gewerkte uren per week

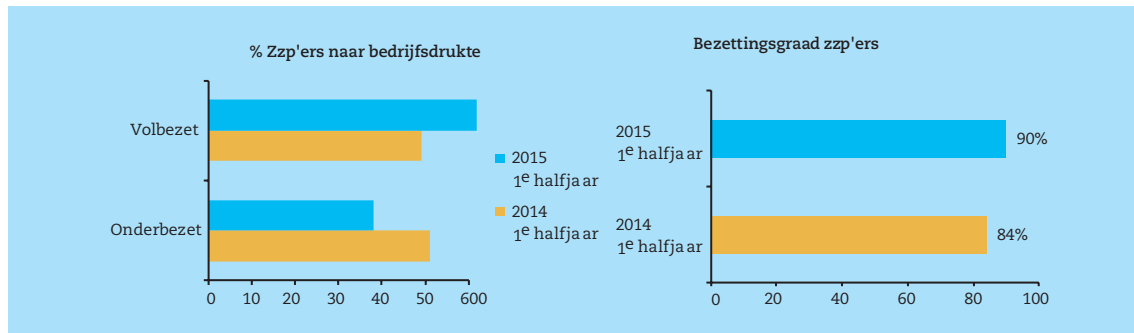
Aantal gewerkte uren stijgt

Zzp'ers werkzaam in de gespecialiseerde bouw werkten in de eerste helft van 2015 gemiddeld 39 uur per week. De gemiddelde arbeidstijd was daarmee iets toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2014 (38 uur). Het merendeel van de zzp'ers (49%) kent een werkweek van tussen 30 en 40 uur. Voor vrijwel alle zzp'ers is de werkweek in een jaar tijd wat langer geworden, althans voor wat het aantal gewerkte uren betreft.

Hogere bezettingsgraad

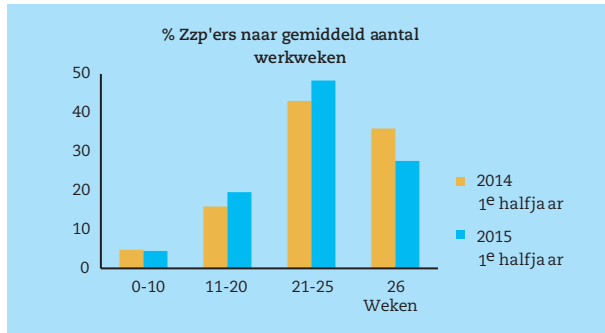
De bezettingsgraad van gespecialiseerde zzp'ers is in het eerste halfjaar van 2015 toegenomen tot 90%. In het eerste halfjaar van 2014 was dit nog 84%. De bezettingsgraad is het werkelijke aantal gewerkte uren per week ten opzichte van wat mogelijk was geweest bij een volledige bezetting. Het aantal zzp'ers dat in de eerste helft van 2015 volledig bezet was, was een stuk hoger (62%) dan een jaar terug (49%).

5.2 Gewerkte weken eerste halfjaar

Geen verandering in gemiddeld aantal gewerkte weken

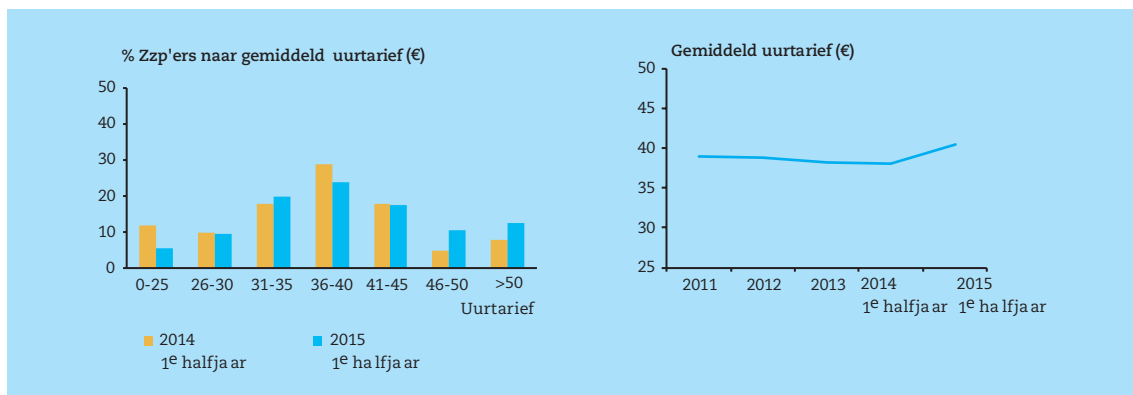
Van het beschikbare aantal weken in de eerste helft van 2015 werden door gespecialiseerde zzp'ers gemiddeld 22 benut. Dit was precies even veel als in de eerste helft van 2014. Betrekkelijk veel zzp'ers (48%) werkten tussen 20 en 25 weken. Dit aantal is naar verhouding iets toegenomen.

5.3 Uurtarieven

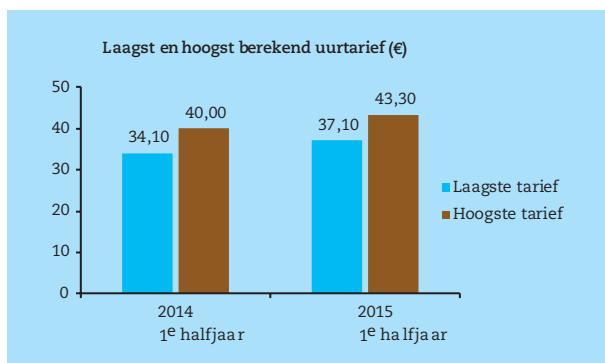
Uurtarieven gestegen

Het gemiddelde uurtarief van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw bedroeg in het eerste halfjaar van 2015 gemiddeld € 40,50. De tarieven kwamen hoger uit dan in het eerste halfjaar van 2014 (€ 38,00). Het modale tarief ligt nog steeds tussen € 36,00 en € 40,00 per uur.

Ook stijging laagste en hoogste uurtarieven

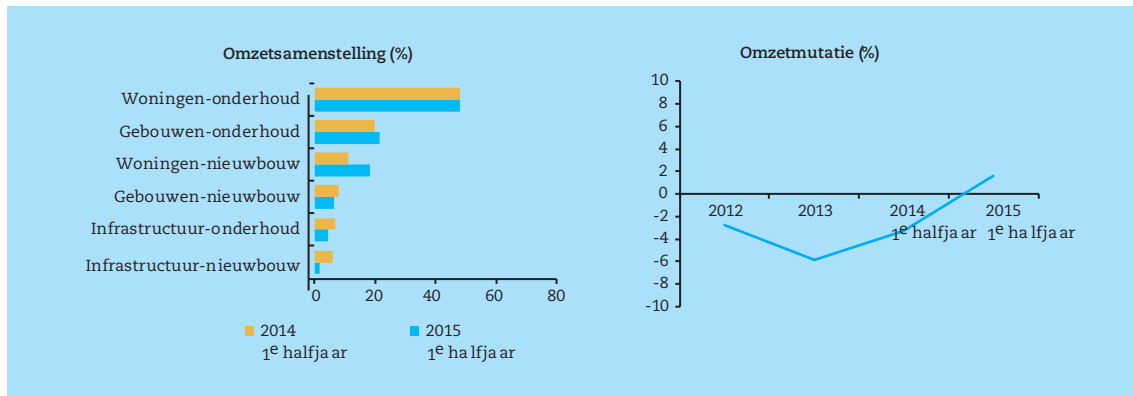
In de eerste helft van 2015 namen zowel de hoogste als laagste berekende uurtarieven toe. De hoogste in rekening gebrachte tarieven stegen van gemiddeld € 40,00 in de eerste zes maanden van 2014 naar gemiddeld € 43,30 in de eerste zes maanden van 2015. De laagste tarieven stegen van € 34,10 naar € 37,10.

5.4 Omzet en bruto inkomen

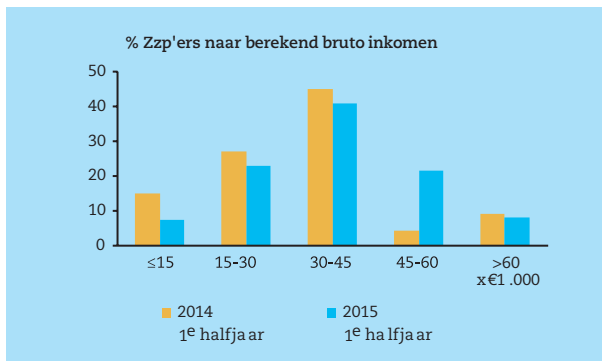
Omzet stijgt weer

Na jaren van daling is in het eerste halfjaar van 2015 de omzet van gespecialiseerde zzp'ers met gemiddeld 1,6% gestegen ten opzichte van de eerste zes maanden van 2014. Woningonderhoud was in die periode, net als in 2014, de belangrijkste bron van omzet (48%). Onderhoud van gebouwen (inclusief herstel en verbouw) is net als woningniewbouw iets in betekenis toegenomen.

Bruto inkomen stijgt

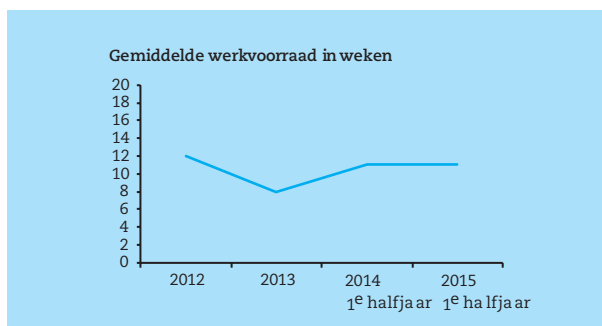
Het berekende bruto inkomen van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw kwam voor het eerste halfjaar van 2015 uit op een bedrag van € 36.700. In het eerste halfjaar bedroeg het berekende inkomen € 33.200. De inkomensgroep tussen € 45.000 tot € 60.000 is sterk toegenomen in vergelijking met de eerste helft van 2014. De modale inkomensklasse (41% van de zzp'ers) is die van € 30.000 tot € 45.000.

5.5 Orderportefeuille

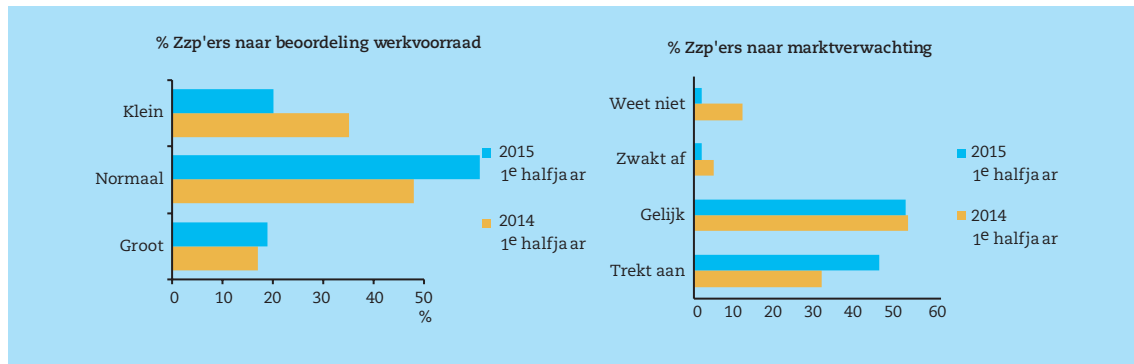
Werkvoorraad stabiel

De werkvoorraad van gespecialiseerde zzp'ers bedroeg in het eerste halfjaar van 2015, net als in het eerste halfjaar van 2014, gemiddeld elf weken.

Zzp'ers denken gunstiger over werkvoorraad en markt

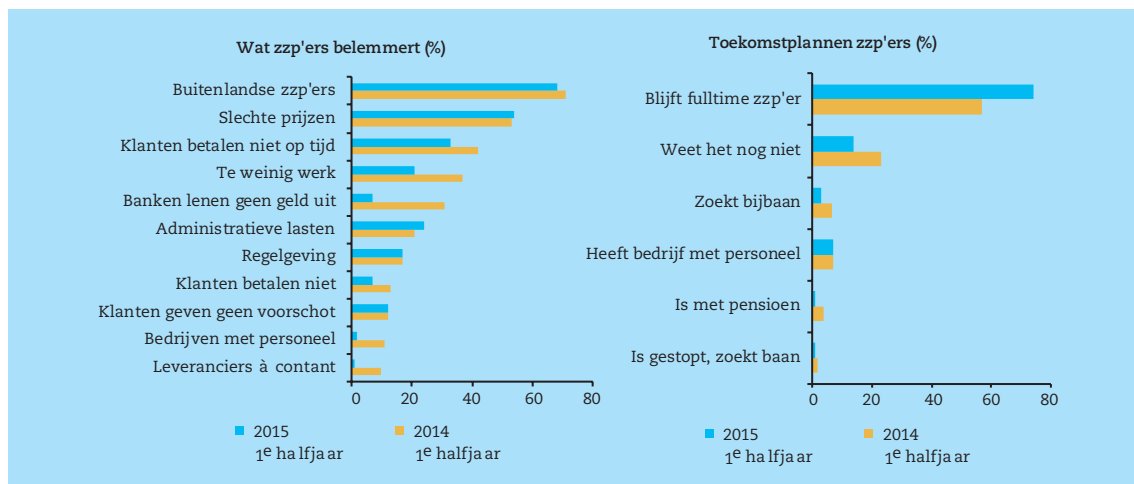
Zo'n 38% van de zzp'ers beoordeelde de werkvoorraad in het eerste halfjaar van 2015 als 'normaal' en 36% als 'hoog' voor de tijd van het jaar. Een jaar geleden was dit laatste percentage nog een stuk lager (24%). Verder groeit het vertrouwen in de markt. Veel gespecialiseerde zzp'ers (45%) verwachten dat de vraag zal aantrekken. Een jaar geleden was 31% van de zzp'ers deze mening toegedaan. Ook zijn nu naar verhouding minder zzp'ers onzeker over welke kant de markt op zal gaan.

5.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Concurrentie buitenlandse zzp'ers en slechte prijzen grootste belemmeringen

Gespecialiseerde zzp'ers die bij de uitoefening van hun bedrijf belemmerd worden, wijzen vooral op concurrentie van buitenlandse zzp'ers en slechte prijzen als belangrijkste oorzaken daarvan. Overigens blijken zzp'ers die belemmeringen ervaren in de minderheid: 36% van het totaal. Belemmeringen die in de eerste helft van 2015 minder van belang zijn geworden dan in dezelfde periode een jaar terug, zijn 'te weinig' en de financieringsbereidheid van banken. Het niet op tijd betalen van klanten is nog wel een probleem, maar minder aanwezig dan een jaar geleden. De intentie om het bedrijf als zzp'er voort te zetten is in het eerste halfjaar van 2015 bij meer gespecialiseerde zzp'ers aanwezig (69%) dan in het jaar daarvoor (57%).

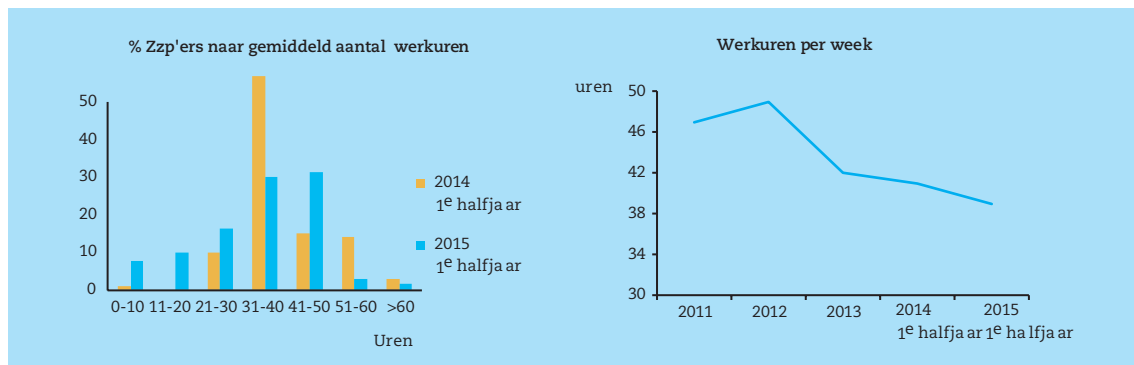

6 Grond-, water- en wegebouw

6.1 Gewerkte uren per week

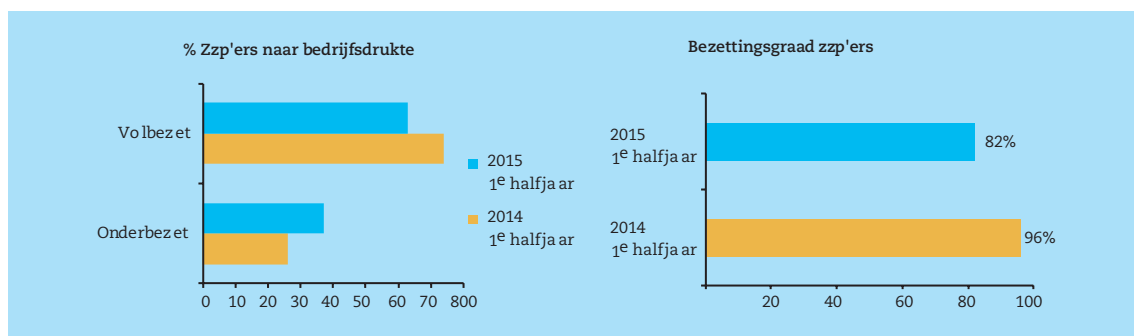
Daling aantal gewerkte uren in de week zet gemiddeld genomen door

In de eerste helft van 2015 werkten zzp'ers in de infrasector gemiddeld 39 uur in de week. Het gaat hier om uren die aan opdrachtgevers kunnen worden gedeclareerd. Vergelijken met een jaar terug is de werkweek in dit opzicht twee uur korter geworden. De daling van het aantal wekelijkse werkuren doet zich al sinds 2013 voor. De verschuiving in het aantal gewerkte uren tussen het eerste halfjaar van 2014 en dat van 2015 gaat echter twee kanten op. Voor meer zzp'ers is de werkweek gemeten naar aantal gewerkte uren zowel korter als langer geworden. Zo'n 36% van de zzp'ers werkte in het eerste halfjaar van 2015 langer dan 41 uur in de week. Dit was een jaar terug 32%. Tegelijkertijd werkte in het eerste halfjaar van 2015 34% van de zzp'ers in de gww minder dan 30 uur in de week. Een jaar terug ging het nog maar om 11%.

Minder zzp'ers volbezet

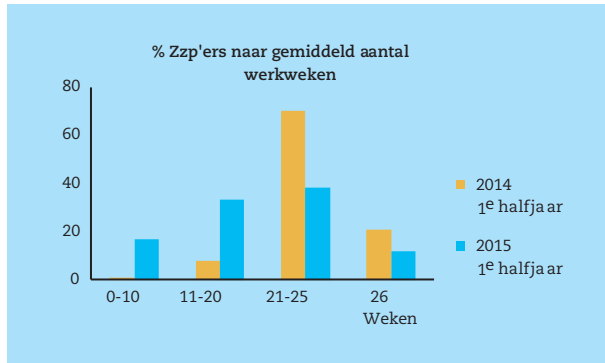
Wanneer het eerste halfjaar van 2015 wordt vergeleken met dat van 2014 blijkt het aantal zzp'ers in de gww met een volledige bezette werkweek naar verhouding te zijn gedaald. In de eerste helft van 2014 ging het om 74% van de zzp'ers; in 2015 om 63%. Naventant daalde de bezettingsgraad (het werkelijke aantal gewerkte uren per week ten opzichte van wat mogelijk was geweest bij volledige bezetting) van 96% naar 82%.

6.2 Gewerkte weken eerste halfjaar

Flinke daling aantal gewerkte weken

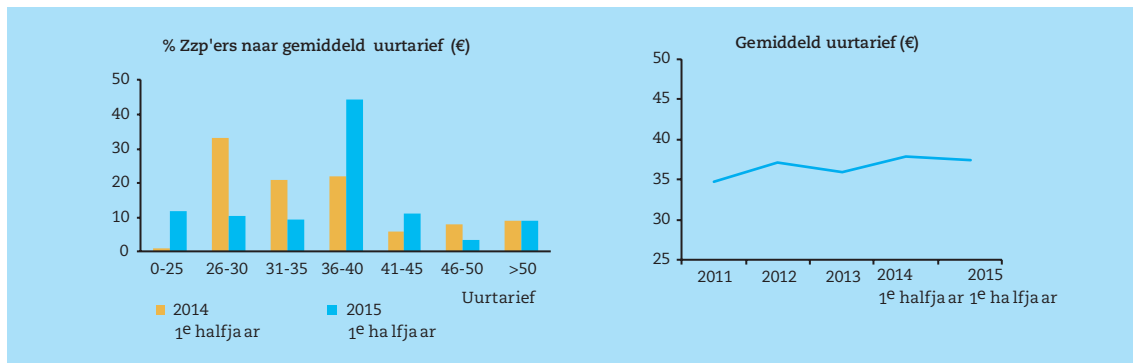
Vergeleken met het eerste halfjaar van 2014 is het aantal weken dat zzp'ers in de gww in het eerste halfjaar van 2015 gemiddeld genomen hebben gewerkt behoorlijk gedaald: van gemiddeld 24 tot 19 weken. In de eerste helft van 2014 werkte 70% van de zzp'ers 21 tot 26 weken. Een jaar later ging het nog maar om 38% van de zzp'ers. Het aantal zzp'ers dat tussen 11 en 20 weken werkte nam naar verhouding fors toe: van 8% naar 33%.

6.3 Uurtarieven

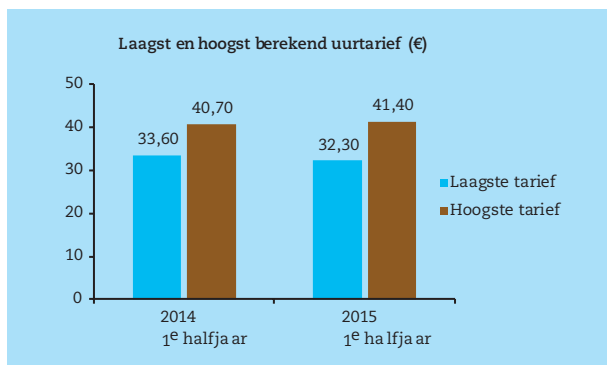
Lichte daling uurtarieven

Het uurtarief waartegen zzp'ers in de gww hun diensten in het eerste halfjaar van 2015 aanboden bedroeg gemiddeld € 37,50. Een jaar terug bedroeg, in dezelfde periode, het gemiddelde uurtarief € 37,90. Het tarief daalde met gemiddeld 1%. In 2014 kenden de uurtarieven in de helft van het jaar een grotere spreiding dan in 2015. In 2015 berekende ruim 44% van de zzp'ers een tarief van €36 tot € 40.

Laagste tarieven dalen, hoogste tarieven stijgen

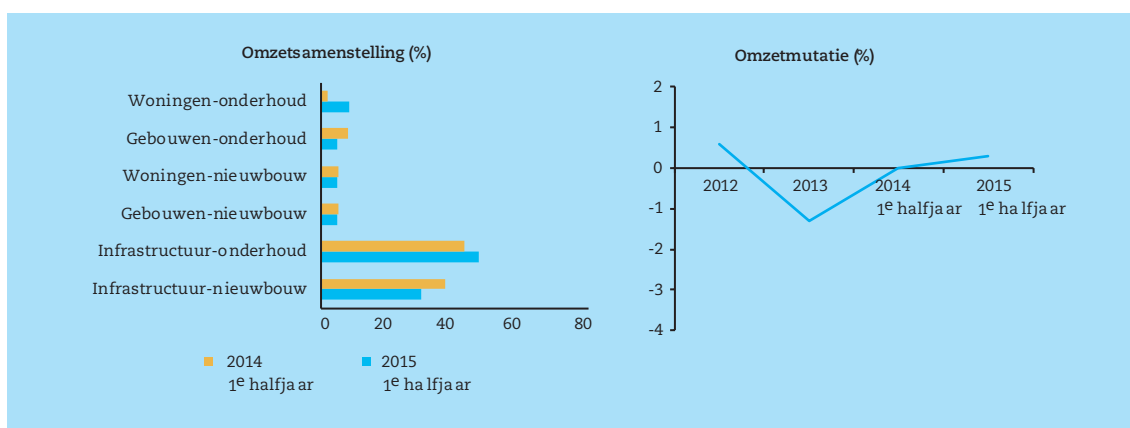
De druk op de tarieven wordt enigszins weerspiegeld door de laagste in rekening gebrachte tarieven. In het eerste halfjaar van 2015 bedroegen de laagste tarieven gemiddeld € 32,30 tegen € 33,60 in het eerste halfjaar van 2014. De hoogste in rekening gebrachte tarieven liepen daarentegen iets op: van gemiddeld € 40,70 tot € 41,40 (+1,8%). De verschillen tussen laagste en hoogste tarieven zijn daardoor iets groter geworden.

6.4 Omzet en bruto inkomen

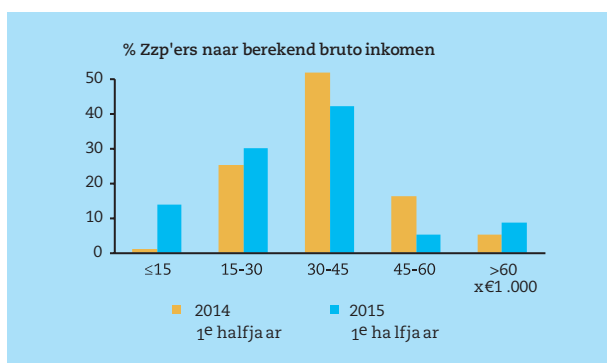
Geringe omzetgroei

De omzetten van zzp'ers in de infra namen in het eerste halfjaar van 2015 ten opzichte van het eerste halfjaar 2014 nauwelijks toe. De nominale (inclusief prijsveranderingen) bedroeg 0,3%. In 2013 was, ten opzichte van 2012, nog sprake van een omzetsdaling. De meeste omzet (47%) is afkomstig van op zichzelf staande infrastructurele werken in de sfeer van onderhoud en reparatie. Ten opzichte van een jaar geleden is dit aandeel nog iets toegenomen.

Daling bruto inkomen

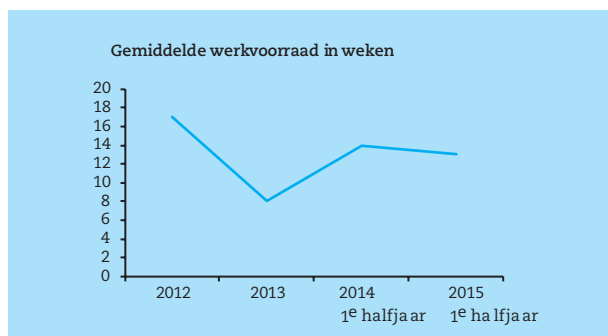
In de eerste helft van 2015 kwam het berekende bruto inkomen van een zzp'er in de gww uit op gemiddeld € 33.200. In het eerste halfjaar van 2014 werd een bruto inkomen berekend van gemiddeld € 37.600. De daling is het gevolg van het gecombineerde effect van lagere tarieven en minder declarabele uren. Ruim 42% van de zzp'ers in de gww had in het eerste halfjaar van 2015 een bruto inkomen dat lag tussen € 30.000 en € 45.000. Een jaar terug in dezelfde periode was deze fractie nog 52%.

6.5 Orderportefeuille

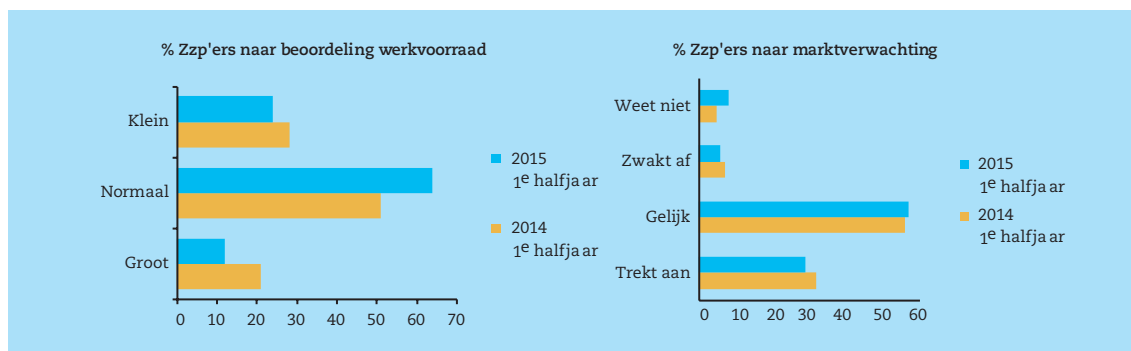
Werkvoorraad iets gekrompen

Aan het einde van het eerste halfjaar van 2015 bedroeg de werkvoorraad van zzp'ers in de gww gemiddeld 13 weken. Een jaar terug waren de orderboeken op datzelfde moment één week beter gevuld. Betrekkelijk veel zzp'ers (48%) gaven echter aan dat er weinig of geen verschil was in de hoeveelheid werk tussen beide momenten.

Zzp'ers in de gww verwachten weinig verandering van de marktsituatie

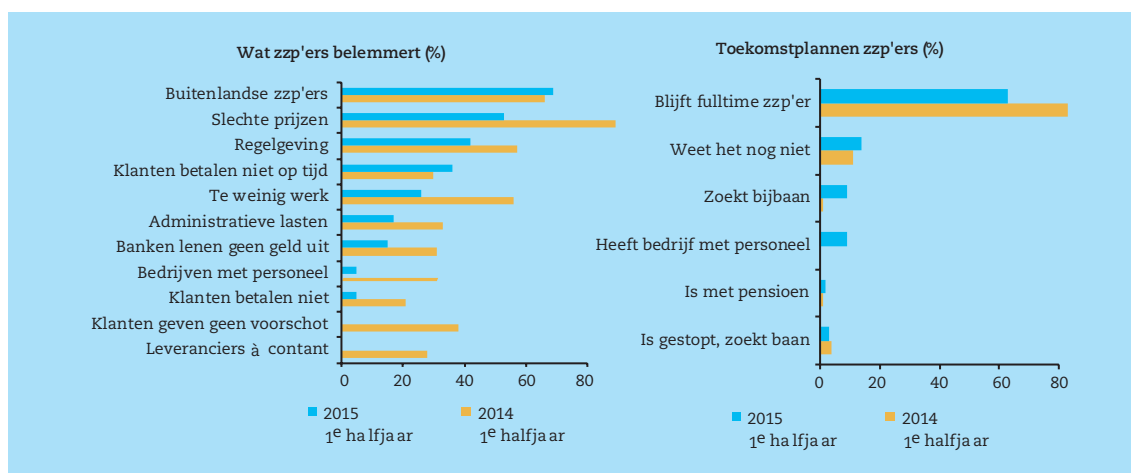
Meer dan een jaar geleden beoordeelden zzp'ers in de gww de werkvoorraad aan het einde van het eerste halfjaar van 2015 als 'normaal' voor de tijd van het jaar. Het aantal zzp'ers dat de werkvoorraad als groot beschouwde nam naar verhouding af. Hetzelfde gold echter ook voor het aantal zzp'ers dat de werkvoorraad als klein bestempelde. De meesten (57%) zien de markt vraag niet groeien of afnemen.

6.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Concurrentie buitenlandse zzp'ers pijnpunt

Zzp'ers in de gww onderscheidden zich in de eerste helft van 2015 van andere zzp'ers in de bouw door een grotere fractie die belemmeringen in de bedrijfsvoering ondervindt. Ging het bij de overige zzp'ers om zo'n 30% van het totale aantal, in de gww betrof het veel meer zzp'ers: 51%. Tussen het type belemmeringen bestaat echter weinig verschil. Concurrentie van buitenlandse zzp'ers en slechte prijzen voeren de lijst aan en ook regelgeving en slecht betalende klanten zijn relatief belangrijk. Leveranciers die contante betaling eisen en klanten die geen voorschot willen geven zijn, vergeleken met het eerste halfjaar van 2014, geen probleem meer.

Een ander verschil tussen zzp'ers in de gww en die in de overige sectoren is de geneigdheid om het zzp-schap voort te zetten. Weliswaar zijn de meeste zzp'ers in de gww dit nog wel van plan (63%), maar het zijn er naar verhouding veel minder dan een jaar terug (83%). Bij de zzp'ers uit de andere sectoren zien we juist een omgekeerde beweging: relatief meer zzp'ers willen het bedrijf voortzetten.

Overzicht van populatie, steekproef en respons

Voor het onderzoek is een steekproef getrokken van 10.000 zzp'ers uit een populatie van ruim 75.000 zzp'ers, die in juni 2014 stonden ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in Nederland. De steekproef is gestratificeerd naar drie sectortypen conform de Standaard Bedrijfsindeling 2008 van het CBS. De responsgroep is ten opzichte van de steekproef representatief naar sectortype en regio. De omvang van de respons is gebruikelijk voor onderzoeken onder kleine ondernemers en ligt in lijn met die van eerdere onderzoeken onder de zzp'ers. De uitkomsten zijn naar sector herwogen naar het totaal van de populatie.

Tabel 1 Samenstelling populatie, steekproef en responsgroep naar sectortype

Sectortype	Populatie	%	Steekproef	%	Responsgroep	%
Algemene bouw (SBI 41)	43.700	42	3.500	35	96	33
Grond-, water- en wegebouw (SBI 42)	4.300	4	1.543	15	49	17
Gespecialiseerde bouw (SBI 43)	55.200	54	4.957	50	143	50
Totaal	103.200	100	10.000	100	288	100

Bron: EIB, KvK

Tabel 2 Samenstelling steekproefpopulatie en responsgroep naar regio, procenten

Regio	Steekproef	Responsgroep
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	10,2	11,8
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	19,8	22,2
West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht)	45,4	38,2
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	24,6	27,2
Totaal	100,0	100,0

Bron: EIB, KvK

Begrippenlijst

Uurtarief: gemiddeld bruto uurtarief, inclusief opslagen algemene kosten, risico en winst in het eerste halfjaar van 2014/2015

Gewerkte uren: gemiddeld aantal gewerkte uren per week in het eerste halfjaar van 2014/2015

Gewerkte weken: aantal gewerkte weken in het eerste halfjaar van 2014/2015

Bruto inkomen: gemiddeld aantal gewerkte uren per week x gemiddeld aantal gewerkte weken x gemiddeld uurtarief in het eerste halfjaar van 2014/2015

EIB-publicaties

2010

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2010

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2006-2008

Bedrijfseconomische kencijfers b&u-bedrijven 2008

Bedrijfseconomische kencijfers gww-bedrijven 2008

Trends en ontwikkelingen in de afbouwbranche 2010-2015

Zzp'ers in de bouw

De arbeidsmarkt in de bitumineuze en kunststofdakbedekkingsbranche

Kantorenleegstand - probleemanalyse en oplossingsrichtingen (www.eib.nl)

Ondergrondse netwerken en grondwaterbeheer

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2009 (ARBOUW)

Ziekteverzuim in de bouw 2009

Beleidsvarianten beperking hypotheekrenteaftrek en liberalisatie huursector (www.eib.nl)

Nacht- en weekendwerk in het wegonderhoud

Bouw in beeld 2009

De bouwarbeidsmarkt 2010-2015

Bedrijfseconomische kencijfers gespecialiseerde bedrijven 2007-2008

Strategie en crisis

Vrouwen in technische functies

Marktstudie AFNL 2011-2012

Infrastuctuurmonitor - MIRT 2011

Kantorenleegstand - analyse van de marktwerking (www.eib.nl)

2011

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2011

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2007-2009

Openbare aanbestedingen in de gww

Bedrijfseconomische kencijfers gww-bedrijven 2009

Bedrijfseconomische kencijfers b&u-bedrijven 2009

Succesvol binnenstedelijk bouwen

De winst van innoveren (www.eib.nl)

Algemene BouwplaatsKosten (ABK) van B&U-projecten 2010 (RRBOUW)

Productiviteit en strategie (www.eib.nl)

Bouwconcerns in beeld 2009-2010

Trends en ontwikkelingen in de afbouwbranche 2011-2016

Restauratie en onderhoud van monumenten - marktverkenning tot 2015

Aanbestedingsgedrag opdrachtgevers (www.eib.nl)

Actuele situatie in de bouw - overzicht ten behoeve van de nieuwe woonvisie (www.eib.nl)

Dynamiek op de woningmarkt

De civiele betonbouw tot 2016 - ontwikkelingen op de markt en in de rolverdeling in het bouwproces (www.eib.nl)

Monumenten en corporaties - monumentenbezit en -beleid van corporaties (www.eib.nl)

Ziekteverzuim in de bouw 2010 (www.eib.nl)

Maatschappelijke woonagenda - van programmeren naar stimuleren

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2010 (ARBOUW)

Kantorenmonitor - analyse van vraag en aanbod (www.eib.nl)

MKBA Herstructurering Eemsdelta

Bedrijfseconomische kencijfers - b&u- en gww-bedrijven 2010 (www.eib.nl)

Kosten en baten van de bouw bbl-opleiding (www.eib.nl)

Overheid en markt; nieuw evenwicht in aanbesteden (www.eib.nl)

Dienstverlening van medeoverheden - quick scan onder architectenbureaus (www.eib.nl)

Infrastructuurmonitor - MIRT 2012 (www.eib.nl)

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2008-2010 (www.eib.nl)

Kostenmodel omgevingsrecht (www.eib.nl)

Bouwen voor kwaliteit (www.eib.nl)

2012

Evaluatie stimuleringspakket woningbouw (www.eib.nl)

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2012

Situatie op de Nederlandse hypotheekmarkt

Arbeid en scholing in de restauratiesector

Trends en ontwikkelingen in de wegenbouw tot 2017 (www.eib.nl)

Trends en ontwikkelingen in de afbouwbranche 2012-2017

Bouwconcerns in beeld 2010-2011

Effecten van bezuinigingen in de infrastructuur (www.eib.nl)

Annuïtaire beperking hypotheekrenteaftrek (www.eib.nl)

Vitaliteit: van feit tot beleid (www.eib.nl)

Ziekteverzuim in de bouw 2011 (www.eib.nl)

Landelijke samenvatting kantorenmonitor (www.eib.nl)

Stedelijke ontwikkeling en infrastructuur (www.eib.nl)

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2011 (ARBOUW)

Aanbestedingsgedrag opdrachtgevers (www.eib.nl)

Gemeentefinanciën, voorzieningen en ruimtelijke investeringen in krimpgebieden (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Noord Nederland (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Oost Nederland (www.eib.nl)

Kantorenmarkt provincie Utrecht (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Noord-Holland en Flevoland (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Zuid-Holland (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Zeeland (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Noord-Brabant (www.eib.nl)

Kantorenmarkt Limburg (www.eib.nl)

Verkiezingsprogramma's - gevolgen voor de woningmarkt en de bouwproductie (www.eib.nl)

Bouwen voor de zorg (www.eib.nl)

De bouw in 2020 (www.eib.nl)

Inventarisatie projecten Noord-Holland Noord 2013 (www.eib.nl)

Bouwschoolverlaters (www.eib.nl)

Perspectief voor de funderingsbranche (www.eib.nl)

Bouw in beeld 2011-2012

Regeerakkoord en woningcorporaties (www.eib.nl)

Infrastructuurmonitor - MIRT 2013 (www.eib.nl)

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2009-2011 (www.eib.nl)

Bedrijfseconomische kencijfers - b&u- en gww-bedrijven 2011 (www.eib.nl)

Marktstudie AFNL 2012-2017

2013

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2013

Verhuurderheffing en huurmaatregelen in krimpregio's (www.eib.nl)

Bouwconcerns in beeld 2011-2012

Woonakkoord - effecten op bouwproductie en werkgelegenheid (www.eib.nl)

Trends en ontwikkelingen in de afbouwbranche 2013-2018

Investeringsfaciliteit en verhuurderheffing (www.eib.nl)

De Stroomversnelling (www.eib.nl)

Ziekteverzuim in de bouw 2012 (www.eib.nl)

Verkenning woningbouwprogrammering Regio Amersfoort (www.eib.nl)

De feiten rond aanbesteden (www.eib.nl)

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2012 (ARBOUW)

Bouwen voor het onderwijs

Regionale kantorenmarkten Metropoolregio Rotterdam en Den Haag (www.eib.nl)

SER Energieakkoord (www.eib.nl)

Duurzame inzetbaarheid van arbeid

Bouw in beeld 2012-2013

Restauratie en onderhoud van monumenten

Waterbouw en waterschappen tot 2020

MKBA Zeeuws-Vlaanderen

Infrastructuurmonitor - MIRT 2014 (www.eib.nl)

EMVI, tenzij..... (www.eib.nl)

Verkenning woningbouwprogrammering regio Arnhem-Nijmegen (www.eib.nl)

Kostenverschil binnenstedelijk bouwen en bouwen op uitleglocaties in Noord-Holland (www.eib.nl)

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2010-2012 (www.eib.nl)

Bedrijfseconomische kencijfers b&u- en gww-bedrijven 2012 (www.eib.nl)

2014

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2014

Bouwconcerns in beeld 2012-2013 (www.eib.nl)

Eindgebruiker en opdrachtgever in de bouw: lessen uit het buitenland (www.eib.nl)

Toekomstperspectieven sloopsector (www.eib.nl)

Scenariostudie Overijssel (www.eib.nl)

Verkenning woningbouwprogrammering Regio Amersfoort (www.eib.nl)

Startersregeling Regio Amersfoort (www.eib.nl)

Succesfactoren opdrachtgeverschap (www.eib.nl)

Ziekteverzuim in de bouw 2013 (www.eib.nl)

Gebruik en effecten van de Starterslening (www.eib.nl)

Transactiekosten aanbesteden (www.eib.nl)

Bouw in beeld 2013-2014 (www.eib.nl)

Regionale afstemming van werklocaties in Noord-Brabant (www.eib.nl)

Infrastructuurmonitor - MIRT 2015 (www.eib.nl)

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2013 (Arbouw)

2015

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2015

Grondmarkt in crisistijd (www.eib.nl)

Van de grond af aan (www.eib.nl)

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2011-2013 (www.eib.nl)

Bedrijfseconomische kencijfers - b&u- en gww-bedrijven 2013 (www.eib.nl)

Restschulden in Nederland (www.eib.nl)

Beleggen in zorgvastgoed (www.eib.nl)

Effect vrijstelling WWS en verhuurderheffing (www.eib.nl)

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2014 (Arbouw)

[Investeren in Nederland \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Werkloosheid in de bouw 2009-2011 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Woningmarktgebieden in de Noordvleugel \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Infrastructuurmonitor: MIRT 2016 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Vitaliteit op de lange termijn \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Succesvolle EMVI-aanbestedingen \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Energiebesparende technieken en kwalificaties bouwpersoneel \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Bedrijfseconomische kencijfers b&u- en gww-bedrijven 2014 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Algemene kosten in het bouwbedrijf 2012-2014 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Monitor bouwketen najaar 2015 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Bouw in beeld 2014-2015 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[MKBA wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Monitor Zzp'ers in de bouw 2014, eerste halfjaar \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Monitor Zzp'ers in de bouw 2014, tweede halfjaar \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

2016

[Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2016](http://www.eib.nl)

[Macro-economische verkenning betonakkoord \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Ziekteverzuim in de bouw 2014 \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

[Instandhouding van monumenten \(www.eib.nl\)](http://www.eib.nl)

Economisch Instituut voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam

t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl

Desktop publishing: Margo Wakidjan-Nijbroek, EIB

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koniginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
info@eib.nl
www.eib.nl